

علی (ع) وارث اخلاق پیامبر (ص)

علی عمران رضایی - مدرس دانشگاه و دبیر

یکی از لوازم انسان اخلاق است اخلاق جمع خلق به معنای رفتار و سرشت است همه ی مردم به اخلاق محتاجند؛ اما بزرگان و صاحب منصبان و پیشگامان بدان محتاج شده اند. حاکمان و سیاستمداران و آمران و ناهیان در صدر اخلاق هستند.

آنها در عرصه ی عمل باید اخلاق داشته باشند تا از مدار انسانیت خارج نشوند امیرمومنان (ع) چه در کسوت حاکم و سیاستمدار و چه در کسوت کفر فردی از افراد جامعه شایسته ترین و بکویترین رفتار و اخلاق را بروز داده است.

اخلاق و رفتار عالی (ع) برای دوستان و دشمنان زیبا و پسندیده بود و هر کدام به زبانی رفتار او را ستوده اند علی (ع) وقتی مردانه از عمرو ابن عبدود در جنگ خندق می گذرد و برای خدا او را رها می کند و تا نبرد دیگری اگرچه دور نبوده مهلت می دهد و وسایل عمرو کشته شده را غارت نمی کند او را اثر کم می کند خواهر عمر و در حالی کشته شده را می بیند که وسایل جنگی به غنیمت نرفته است خوشحال می شود که علی برادرش را کشته است گفت کشته برادرم یک قهرمان بود است انسان قهرمان نمی تواند قهرمان باشد در حالی که فاقد گذشت و مردانگی که از ویژگی های اخلاقی است باشد.

به هر حال نگاه به زندگی اخلاقی امیرمومنان (ع) بسیار آموزنده و کارساز و آگه گشا برای همه ی آحاد ملت و مسولان و کارگزاران است خصوصا در این زمانه باید مقداری به زمان امیرمومنان (ع) نزدیک شویم و او را از زبان یاران و نزدیکان و و مجاوران بشناسیم زیرا ما هر چه بگویم جلال علی را گفته ایم چمالش به نزدیکی است خدا کند که نزدیک شویم تا او را اوصاف کنیم.

حکیم ابن جبیر و حجت بن جریر العرفی از تابعین که گویند در زمان امام باقر (ع) می زیسته اند حکیم ابن جبیر از حجت بن جریر العرفی می خواهد که اخلاق امیرمومنان (ع) را اوصاف کند العرفی اینگونه علی را اوصاف می کند. (مکان و الله بشره وجهه و خرنه فی قلبه) خوشحالی در چهره ی علی (ع) بود و نازاخی اندوه در دل داشت (اوسع شیء صدرا) علی (ع) دل بسیار وسیع و دریایی داشت و نفس او بی وسعت و رضیق بود، علی کینه جو نبود و حسادت نداشت بلنبهرواز نبود، دشنام هم نمی داد، عیب جو نبود، اهل غیبت نبود، بدگوی را دوست نداشت، غلبه ها و اندوه او فراوان بود، همت های او غصه ها و بی مانند بود، باوقار بود، مردانگی و خنومردی او ویژگی او بود، در برابر ناملایمات، سختی ها و عبادات صابر و مقاوم بود، شکرگزار بود و همین امر باعث می شود که از نعمت بی پایان حضرت کس سباسبگزار کسی کند آن حضرت در پاسخ پیامبر اکرم (ص) برترین نعمت چیست عرض کرد نخستین نعمت خدا بر من آن است که بر او آفرید در حالی که چیزی قابل ذکر نبود بعد از آن عرض کرد خداوند قادر در زنده قرار داد من مرده پیامبر (ص) فرود بعد از آن عرض کرد او را سباس که مرا بهترین صورت و ترکیب آفرید... علی صلوات بر او باد، نرم بود و در درشت خو نبود همان رفتاری که خداوند به پیامبرش فرمود او کنت فضلا القلب لانفضوا

خود را کوچک کرد درشت خو بودی همه از اطراف تو برانگد می شدند یعنی وجود این همه انسان های عاشق و دلایخته، حاصل اخلاق نیکو و نرم توست، کسی را اذیت نمی کرد، اهل تعهد و حرمت شکن نبود، خنده اش تبسم بود، سواش علم و دانش بود و مراجعت او جهت ترک و فهم بود، علم او بسیار بود خود فرمود: من هر پرسید قلب از خدا ترا از دست بدهیم، من به راه های آسمانی آگاه تر از دست زینب می ام و پیامبر (ص) در باب من فرمودند: «انا مبدیه العالم و علی بابها» من شهر علم هستم و علی درب آن (عظیم حله) حلم و خوشبختی دارم و بی پایان و بی نظیر بود (کثره رحمه» رحمت و مهربانی او بسیار بود (لا یخجل) علی (ع) بخیل نبود.

(لا یخفی فی حکمه) در فراموشی لرزان نبود و (لا یخجل فی علمه) برخلاف بسیاری در علم و دانش به کسی حواله نمی داد و جانش محکم تر از زمین سخت بود...

«اسرار شب قدر»

سید مصطفی علوی

تو را به پاس شب قدر این قدر تاکید اشاره ای است که قدری ز شب عبادت کن **مخلص کاشانی** سوره ی قدر چنانکه از ناشی پیداست بیان نزول قرآن مجید در شب قدر است و نیز بیان فضایل و برکات بی پایان شب قدر. سوره ی قدر هم مکی و هم مدنی است و دارای پنج آیه و ۳۰ کلمه و ۱۱۲ حرف می باشد. این سوره به ترتیب جمع آوری، نود چهارمین سوره می باشد که بعد از سوره ی «عبس» و قبل از سوره ی «شمس» نازل شده است. شان نزول این سوره این است که رسول خدا (ص) شبی در خواب دید که نبی امیه بر منبر او بالا می رود، وسخت از این بابت اندوهناک شد، و خدای تعالی برای تسلی خاطر او این سوره را نازل کرد و فرمود که شب قدر بهتر از هزار ماه حکومت نبی امیه است. تمام مفسران بر این قول اجماع دارند که ضمیر «الزنانة» به قرآن بر می گردد و طاهرش این است که: می خواهد بگوید همه ی قرآن را در شب قدر نازل کرده است. البته بعضی از قرآن پژوهان بر این اعتقادند که قرآن مجید دیوار یا دوچو نازل شده، یکبار به طور یکپارچه [انزال] در یک شب معین، و یکبار هم به تدریج [تزییل] در طول ۲۳ سال نبوت حضرت رسول اکرم (ص). بحث های فشرده و کلاسی هم در این رابطه وجود دارد که خارج از توان نویسنده و نیز نتیجه ای که از سوره ی شریفه ی قدر گرفته می شود به شرح مشروحی ذیل می باشد:

– ما آن (قرآن) را در شب قدر نازل کردیم. – تو چه می دانی شب قدر چیست؟ – شب قدر (در مقام و مرتبه) از هزار ماه بهتر است. – در این شب فرشتگان و «روح» به آذن خدا برای (تقدیر و اندازه گیری) هر کار نازل می شود. – این شب، رحمت و سلامت و تهنیت است تا صبحگاه.

در فضیلت ثلاث سوره ی قدر همین بس که رسول خدا (ص) فرمود: «هر کس آن را تلاوت کند مانند کسی است که تمام این ماه را روزه گرفته، و شب قدر را احیا داشته است و هر که ۱۰ بار بخواند هزار گناه از دیوان او محو می شود.»

از حضرت امام محمد باقر (ع) در فضیلت سوره ی قدر چنین روایت شده که فرمود: «کسی که سوره ای انا انزلناه را بلند و آشکار بخواند مانند کسی است که در راه خدا به خون آغشته است.»

و البته روایات بسیاری در عظمت و شرافت این سوره وارد شده است و لیکن باید دانست که آن همه فضیلتی که برای خواندن سوره ی قدر روایت شده آن کسی نیست که تهی آن را بخواند و در آن نلبد و تکرر نماید، بلکه این ثواب ها برای کسی است که آن را بخوبی و با دقت می خواند، می فهمد و به پیام و محتوایش جامه ی عملی پوشاند. البته برای کسی که این سوره را خشک و خالی و بدون روح بخواند یادش می دهد نظر گرفته شده اما نه آنقدر که در بالا آمده است. در شب قدر، ملائکه و روح نازل می شوند و باید دانست که جبرئیل از ملائکه و بلکه رئیس ملائکه است، روح و اعظم از ملائکه می باشد یعنی «روح» مخلوق عظیمی است ما فوق مقام فرشتگان. همه ی دیگر در نازل شدن قرآن در شب قدر این است که شب قدر ابتدای نزول قرآن بوده است. نکته ی دیگر در شب قدر این است که درایت ما به قدر، عزت، شرف، غایت فضل و منتهی علو قدر آن نرسد.

در بعضی از روایات در فضایل و خصایص شب قدر مطالب و نشانه های آمده است که از جمله می گوید: صبح شب قدر، آفتاب بدون شمع طلوع می کند، هوا در صبح آن شب، معتدل است و ...

دیگر اینکه عملی که در شب قدر واقع شود و برای خدا باشد نزد خداوند قیمتی و با قدر می شود و نیز هر بی قدری که در این شب برای خدا احواء بخارد، با قدر و ارزش می گردد. یعنی اگر می خواهی حرفی در شرف پیدا نمای باید در شب قدر بیدار بود و شب زنده داری نمای تا به واسطه ی اعمال این شب قدر، و بهایی پیدا نمایی. قدر در لغت به چهار معنی است: ۱- تنگ کردن و تنگ بستن (یعنی در آن شب اکثر ملائکه، روی زمین تنگ می شود) ۲- اندازه (تقدیر و فرمودت)، بدین معنی که بعضی مفسران گفته اند خداوند نور او پیش از آفریندن آسمان ها و زمین تقدیر فرموده است ولی در شب قدر آن مقدرات را برای ملائکه ظاهر می سازد و آنها را در لوح محفوظ می نویسد. ۳- نشان دادن و وصف کردن ۴- بزرگی و عظمت (البته العظم) برای جمع میان نور تدریجی و نزول دفعی در شب قدر، مفسران سه وجه ذکر کرده اند: ۱- گفته اند تمام قرآن از لوح محفوظ یک دفعه به

آسمان دنیا یا بیت المعمور [به گفته ی مرحوم فیض کاشانی در تفسیر صافی مقصود از بیت المعمور قلب پیغمبر است] نازل و از آنجا به تدریج بر پیغمبر (ص) فرود آمده است ۲- مقصود آغاز نزول قرآن در آن شب است نه نزول تمام قرآن ۳- معنی آیه چنین است که ما این قرآن (یعنی این قسمت و این سوره از قرآن) را در شان و عظمت شب قدر نازل کردیم. مرحوم فیض کاشانی درباره ی فضا و قدر می گوید: «در شب قدر خداوند هر امری را از حق و باطل و آنچه در آن سال واقع می شود تقدیر می فرماید و برای ذات مقدس اوست بدهد و مثبت آنچه را بخواهد جلو می اندازد یا موخر می دارد از آجال، ارزاق، بلاها و عوارض و در آنچه بخواهد می افزاید و یا از هر چه خواست می گاهد.

در معنی مقدرات، مرحوم تقی شریعتی در تفسیر نوین چنین می گوید: «... مقدرات همگی یکسان نیست، مقدراتی است در سراسر عمر دنیا چندان یا هیچ تغییر نمی کند مانند قوانین خلقت و مثل سنت پروردگار در جوامع بشری که لا یتغیر هستند، مثلا خداوند مقدر فرموده است که زمین مسکن موجودات زنده ی نباتی و حیوانی باشد و از آفتاب، ماه و ستارگان استفاده شود و شب و روز و فصول چهارگانه به وجود آید و امثال این امور، و تقدیرهایی است که سال به سال تعیین می گردد و حتی روز و روز و ساعت به ساعت ممکن است تغییر کند. بنابراین نباید تصور کنیم که معنی قضا و قدر این است که خداوند از اول جمیع کارها را معین و مقدر فرموده و دیگر تغییر نمی کند.»

در کلام خدای تعالی آیه ای که بیان کند شب قدر چه شبی بوده دیده نمی شود به جز آیه ی «شهر رمضان الذی انزل فیه القرآن» که در سوره ی بقره، آیه ی ۱۸۵ می باشد و می فرماید: «قرآن، یکپارچه در ماه رمضان نازل شده است.»

از این آیه نتیجه گرفته می شود که شب قدر یکی از شب های ماه رمضان است و اما اینکه کدامیک از شب های آن جزوی در قرآن مشاهده نمی شود، ظاهر امراد از قدر، تقدیر و اندازه گیری است، پس شب قدر می شود شب شب اندازه گیری و خداوند در آن شب حوادث یکسال را یعنی از آن شب تا شب قدر سال آینده را تقدیر می کند.

زندگی، مرگ، رزق، بیماری، سعادت، شقاوت و چیزهای دیگر از این قبیل را مقدر می سازد. آیا شب قدر منحصر در شب نزول قرآن و آن سالی که قرآن در آن شب نازل شده، است؟ باید گفت که خیر، بلکه با تکرار سنوات، آن شب هم مکرر می شود، پس در هر ماه رمضان از هر سال قمری که سوره ای انا انزلناه را بلند و آشکار بخواند مانند کسی است که در راه خدا به خون آغشته است.»

سعد بن سمان از امام صادق (ع) سوال کرد که چگونه شب قدر از هزار ماه بهتر است؟ (یا اینکه در آن هزار ماه در روزده هاشم یک شب قدر است). فرمود: عبادت در شب قدر بهتر است از عبادت در هزار ماهی که در آن شب قدر نباشد. حران از امام صادق (ع) می پرسد: منظور خدای تعالی از اینکه فرمود: «شب قدر بهتر است از هزار ماه» چیست؟ حضرت فرمود: عمل صالح از نماز، زکات و انواع خیرات در آن شب بهتر است از همان عبادت در هزار ماهی که در آن شب قدر نباشد و اگر اعمالی عالی اعمال خیر مومنین را مضاعف نمی کرد، مومنین به جای نمی رسیدند، ولی خدا پادشاه حسانت ایشان را مضاعف می کند. در بعضی از روایات در فضایل و خصایص شب قدر مطالب و نشانه های آمده است که از جمله می گوید: صبح شب قدر، آفتاب بدون شمع طلوع می کند، هوا در صبح آن شب، معتدل است و ... در اینکه عدد هزار در «شب شهر» برای «تعداد» است یا «تکثیر» بعضی گفته اند: برای تکثیر است، و ارزش شب قدر از هزاران ماه نیز برتر می باشد، ولی روایاتی نیز وجود دارد که می گوید عدد مزبور، برای «تعداد» است.

بعضی گفته اند آن شب را از این جهت شب قدر نامیده اند که دارای قدر و شرافت عظیمی است و گفته اند به خاطر آن است که قرآن مجید با تمام قدر و منزلتش بر رسول انزل شد و به وسیله ی فرشته ی صاحب قدر نازل گردید.

یا اینکه جمیع مقدرات بندگان در تمام سال در آن شب تعیین می شود. شیعی است که قدر شده قرآن در آن نازل گردد. سر مخفی بودن شب قدر ظاهر بدان خاطر است که مردم تمام شب های هر خیر و برکت ماه مبارک رمضان را قدر بدارند و در آن مشغول عبادت شوند. عده ای گفته اند: همانگونه که خداوند تعالی تمام شب قدر را از حق و باطل و آنچه در آن سال واقع می شود تقدیر می فرماید و برای جلمی می اندازد یا موخر می دارد از آجال، ارزاق، بلاها و عوارض و در آنچه بخواهد می افزاید و یا از هر چه خواست می گاهد.

در معنی مقدرات، مرحوم تقی شریعتی در تفسیر نوین چنین می گوید: «... مقدرات همگی یکسان نیست، مقدراتی است در سراسر عمر دنیا چندان یا هیچ تغییر نمی کند مانند قوانین خلقت و مثل سنت پروردگار در جوامع بشری که لا یتغیر هستند، مثلا خداوند مقدر فرموده است که زمین مسکن موجودات زنده ی نباتی و حیوانی باشد و از آفتاب، ماه و ستارگان استفاده شود و شب و روز و فصول چهارگانه به وجود آید و امثال این امور، و تقدیرهایی است که سال به سال تعیین می گردد و حتی روز و روز و ساعت به ساعت ممکن است تغییر کند. بنابراین نباید تصور کنیم که معنی قضا و قدر این است که خداوند از اول جمیع کارها را معین و مقدر فرموده و دیگر تغییر نمی کند.»

در کلام خدای تعالی آیه ای که بیان کند شب قدر چه شبی بوده دیده نمی شود به جز آیه ی «شهر رمضان الذی انزل فیه القرآن» که در سوره ی بقره، آیه ی ۱۸۵ می باشد و می فرماید: «قرآن، یکپارچه در ماه رمضان نازل شده است.»

از این آیه نتیجه گرفته می شود که شب قدر یکی از شب های ماه رمضان است و اما اینکه کدامیک از شب های آن جزوی در قرآن مشاهده نمی شود، ظاهر امراد از قدر، تقدیر و اندازه گیری است، پس شب قدر می شود شب شب اندازه گیری و خداوند در آن شب حوادث یکسال را یعنی از آن شب تا شب قدر سال آینده را تقدیر می کند.

زندگی، مرگ، رزق، بیماری، سعادت، شقاوت و چیزهای دیگر از این قبیل را مقدر می سازد. آیا شب قدر منحصر در شب نزول قرآن و آن سالی که قرآن در آن شب نازل شده، است؟ باید گفت که خیر، بلکه با تکرار سنوات، آن شب هم مکرر می شود، پس در هر ماه رمضان از هر سال قمری که سوره ای انا انزلناه را بلند و آشکار بخواند مانند کسی است که در راه خدا به خون آغشته است.»

سعد بن سمان از امام صادق (ع) سوال کرد که چگونه شب قدر از هزار ماه بهتر است؟ (یا اینکه در آن هزار ماه در روزده هاشم یک شب قدر است). فرمود: عبادت در شب قدر بهتر است از عبادت در هزار ماهی که در آن شب قدر نباشد. حران از امام صادق (ع) می پرسد: منظور خدای تعالی از اینکه فرمود: «شب قدر بهتر است از هزار ماه» چیست؟ حضرت فرمود: عمل صالح از نماز، زکات و انواع خیرات در آن شب بهتر است از همان عبادت در هزار ماهی که در آن شب قدر نباشد و اگر اعمالی عالی اعمال خیر مومنین را مضاعف نمی کرد، مومنین به جای نمی رسیدند، ولی خدا پادشاه حسانت ایشان را مضاعف می کند.

در بعضی از روایات در فضایل و خصایص شب قدر مطالب و نشانه های آمده است که از جمله می گوید: صبح شب قدر، آفتاب بدون شمع طلوع می کند، هوا در صبح آن شب، معتدل است و ... در اینکه عدد هزار در «شب شهر» برای «تعداد» است یا «تکثیر» بعضی گفته اند: برای تکثیر است، و ارزش شب قدر از هزاران ماه نیز برتر می باشد، ولی روایاتی نیز وجود دارد که می گوید عدد مزبور، برای «تعداد» است.

بعضی گفته اند آن شب را از این جهت شب قدر نامیده اند که دارای قدر و شرافت عظیمی است و گفته اند به خاطر آن است که قرآن مجید با تمام قدر و منزلتش بر رسول انزل شد و به وسیله ی فرشته ی صاحب قدر نازل گردید.

یا اینکه جمیع مقدرات بندگان در تمام سال در آن شب تعیین می شود. شیعی است که قدر شده قرآن در آن نازل گردد. سر مخفی بودن شب قدر ظاهر بدان خاطر است که مردم تمام شب های هر خیر و برکت ماه مبارک رمضان را قدر بدارند و در آن مشغول عبادت شوند. عده ای گفته اند: همانگونه که خداوند تعالی تمام شب قدر را از حق و باطل و آنچه در آن سال واقع می شود تقدیر می فرماید و برای جلمی می اندازد یا موخر می دارد از آجال، ارزاق، بلاها و عوارض و در آنچه بخواهد می افزاید و یا از هر چه خواست می گاهد.

دیگر اینکه نزول قرآن در شب قدر و نزول برکات چگونه شب قدر از هزار ماه بهتر است؟ (یا اینکه در آن هزار ماه در روزده هاشم یک شب قدر است). فرمود: عبادت در شب قدر بهتر است از عبادت در هزار ماهی که در آن شب قدر نباشد. حران از امام صادق (ع) می پرسد: منظور خدای تعالی از اینکه فرمود: «شب قدر بهتر است از هزار ماه» چیست؟ حضرت فرمود: عمل صالح از نماز، زکات و انواع خیرات در آن شب بهتر است از همان عبادت در هزار ماهی که در آن شب قدر نباشد و اگر اعمالی عالی اعمال خیر مومنین را مضاعف نمی کرد، مومنین به جای نمی رسیدند، ولی خدا پادشاه حسانت ایشان را مضاعف می کند. در بعضی از روایات در فضایل و خصایص شب قدر مطالب و نشانه های آمده است که از جمله می گوید: صبح شب قدر، آفتاب بدون شمع طلوع می کند، هوا در صبح آن شب، معتدل است و ... در اینکه عدد هزار در «شب شهر» برای «تعداد» است یا «تکثیر» بعضی گفته اند: برای تکثیر است، و ارزش شب قدر از هزاران ماه نیز برتر می باشد، ولی روایاتی نیز وجود دارد که می گوید عدد مزبور، برای «تعداد» است.

بعضی گفته اند آن شب را از این جهت شب قدر نامیده اند که دارای قدر و شرافت عظیمی است و گفته اند به خاطر آن است که قرآن مجید با تمام قدر و منزلتش بر رسول انزل شد و به وسیله ی فرشته ی صاحب قدر نازل گردید.

یا اینکه جمیع مقدرات بندگان در تمام سال در آن شب تعیین می شود. شیعی است که قدر شده قرآن در آن نازل گردد. سر مخفی بودن شب قدر ظاهر بدان خاطر است که مردم تمام شب های هر خیر و برکت ماه مبارک رمضان را قدر بدارند و در آن مشغول عبادت شوند. عده ای گفته اند: همانگونه که خداوند تعالی تمام شب قدر را از حق و باطل و آنچه در آن سال واقع می شود تقدیر می فرماید و برای جلمی می اندازد یا موخر می دارد از آجال، ارزاق، بلاها و عوارض و در آنچه بخواهد می افزاید و یا از هر چه خواست می گاهد.

در معنی مقدرات، مرحوم تقی شریعتی در تفسیر نوین چنین می گوید: «... مقدرات همگی یکسان نیست، مقدراتی است در سراسر عمر دنیا چندان یا هیچ تغییر نمی کند مانند قوانین خلقت و مثل سنت پروردگار در جوامع بشری که لا یتغیر هستند، مثلا خداوند مقدر فرموده است که زمین مسکن موجودات زنده ی نباتی و حیوانی باشد و از آفتاب، ماه و ستارگان استفاده شود و شب و روز و فصول چهارگانه به وجود آید و امثال این امور، و تقدیرهایی است که سال به سال تعیین می گردد و حتی روز و روز و ساعت به ساعت ممکن است تغییر کند. بنابراین نباید تصور کنیم که معنی قضا و قدر این است که خداوند از اول جمیع کارها را معین و مقدر فرموده و دیگر تغییر نمی کند.»

در کلام خدای تعالی آیه ای که بیان کند شب قدر چه شبی بوده دیده نمی شود به جز آیه ی «شهر رمضان الذی انزل فیه القرآن» که در سوره ی بقره، آیه ی ۱۸۵ می باشد و می فرماید: «قرآن، یکپارچه در ماه رمضان نازل شده است.»

- شب زنده داری و عبادت نشینند**
- شب قدر بهتر است از هزار ماه سلطنت نبی امیه (که در شش در کتب تفسیر آمده است). شب قدر در تمام امروا از هم متمایز و منفصل می شود و تقدیرات از هم جدا و روشن می گردند. عبادت شب قدر به اتفاق مفسران و علمای معاصریشان کرده تا از همه همپزینند، دوستان و اولوای خدا در میان آن شب مقدس ساخته تا همه را بزرگ دارند و برکت و مغر آن را مخفی ساخته تا در همه آثار آمده باشد لذا شب قدر را هم مقدس نموده تا مردم همه شب های ماه مبارک رمضان را قدر بدارند. ظاهر این است که شب قدر از هزار ماه، به خاطر ارزش عبادت و احیای آن شب است و روایات در این باره بسیار است.
- ۱-تفسیر المیزان
 - ۲-تفسیر نمونه
 - ۳-تفسیر الصادقین
 - ۴-تفسیر نورین
 - ۵-تفسیر مجمع البیان
 - ۶-قاموس قرآن

نامگذاری یکی از سوره های قرآن به نام در شب تا شاکر فضیلت و عظمت این شب می باشد. شب های قدر وظایف و اعمال مخصوصی بر عهده ی روزه و شب زنده داران قرار می دهد و دارای مناسبات خاصی می باشد که به دو قسمت مشترک و مخصوص متمایز نموده اند که برای پی بردن به رمز و راز آن باید رجوع کرد به «مفاتیح الجنان» مرحوم حاج شیخ عباس قمی. برای انسان مومن، سزاوار نیست در شبی که خواب مختصر نموده و بعد مشغول عبادت آسمانیان مهمان او شده اند، حجاب غفلت به روی خویش انداخته و خود را از همنشینی با آنها محروم سازد. لذا مستحب است آن شب را زنده نگه دارد و تا صبحگاهان به احیا، شب زنده داری و نشیند و این عمل، خود نوعی مبارزه با سستی، خودگی و خواب سنگینی است که انسان را از اهداف عالی اش باز می دارد و از همه مهم تر اینکه بی نظریه ی شکستن شب خاتمه دادن به حاکمیت ظلمت را به ما می آموزد و آدمی را در حد ظرفیت خود به مقام محمود می رساند.

رسول خدا (ص) فرمودند که: «هر کس شب قدر را احیا دارد و مومن باشد و به جز اعتقاد داشته باشد، تمامی گناهانش آمرزیده می شود.»

کلام و آیه ای: بزرگان ما فرموده اند که راز احیای شب قدر (حافظی یکی از اسرار آن) در رحمة للعالمین بودن خداوند است، در غفلت بودن اوست و بدین بهانه می خواهد بدنگانی را که در این شب ها جدا کرده، به روز زنده داری و عبادت نموده اند را هر چند بار گناهان سنگینی داشته باشند بیاورد و بخشد لذا ما باید حواسمان جمع باشد و فرصت غفلت نکنیم و شب های پر قدر و پر عظمت قدر را به غفلت نگذرانیم و این بهانه ی آرزوش الهی را به راحتی مفت و مسلم از دست ندهیم.

هر شب، شب قدر است اگر قدر بدانی